

נאומו של החי' ל. אשכול

ישיבת מרכז מיום 22.11.1939

בסדר-היום: מו"מ עם ההאגות האכרים על הנאי העבודה בקסיף.

ל. שקולניק: בישיבות הקודמות של המרכז, שדנו בהן על החכם עם האכרים, וכן בועדה המיוחדת שנבחרה על ידי המרכז, הבעתי דעתי, כי למען השיג החכם עם האכרים על עבודה עברית מלאה ומאורגנת כדאי לפועל לוותר על גרוש או גרוש וחצי מסכר עבודתו. עתה אני מתנגד להורדה כל שהיא מסכר הפועל - משום שלא האכרים משלמים את כל הסכר. אם הם משלמים רק 15 גרוש ליום, והיהר מהכסה מקורות אחרים כהלואה לאכרים - טוב אין טעם שהפועלים יוותרו אפילו על גרוש אחד.

אני מבין שקיימות שתי הצעות: האחת של סמילנסקי - שהאכרים ישלמו 15 גרוש ו-5 גרושים יכוסו על ידי קרן מיוחדת שתיווצר על ידי המוסדות הלאומיים; והשניה - של פ. רוטנברג המציע שהאכרים ישלמו 16 גרוש ושהשכר כולו יעמוד על 19 גרוש; אני מציע לבחור בשלישית - היינו 16-20. אני מתנגד להסתמכות ההסתדרות בכיסוי הגרוש הזה. מי שילווה את ה-3 או 4 גרושים של החפרים - ילווה את הגרוש הנוסף. חושבני שהנהלת הסוכנות והועד הלאומי, האחראים לענין הסיוע, אין להם חשבון לעמוד דוקא על כך שהפועל יוריד מסכרו גרוש אחד. הם צריכים גם לחשב את חשבון ה"אינוונסט' החי' במושב. אם הפועל ישיג באמצעות שכר העבודה בלאו בשלוש לירות פחות, הרי את החסר יעמדו המוסדות בסופו של החשבון להוסיף לו כסיוע, ומוטב שהדבר ייעשה בצורה מכובדת של שכר עבודה, ומי שישא ב-3 או 4 גרושים ישא גם בגרוש נוסף בתוך הלואה לאכרים, אשר השתלם בזמן מן הזמנים.

לעומת זה אני מצרד בהצעה על וויתור ביחס ל-25%

של הפועלים הנדרשים לקסיף, שהאכרים יהיו רשאים להעסיק אותם מבני מטהחם ומפועלים הקבועים. אינני אומר שעלינו להסכים ל-25% דווקא - צריך לעמוד על המקח, אבל בדרך כלל יש להסכים לווייתור בנקודה זו. מדוע? אם לזבל את הנחתו של צרייבמן, האומר שההסכם הזה לא יקום משום שהאכרים אינם רוצים בו, הרי שבכלל נחפזנו במתן ההסכמה לאיזה הצעות שהן כמו"מ הראשון ובכו"מ השני - ולא דווקא משום שההצעות הן רעות, אלא משום שאנחנו מבירים היטב את-הצד השני. למשל: ההסכמה לקבלנות בקסיף ובארץ-זה. חשתי שהאכרים סו"ס יסתלקו מהצעה זו, ברור לי כי בלי אינווייס גדולים לא נקבל חום חסכס. אבל אם יש סיפוי לחסכס, אזי הויתור בנקודה זו על הלשכה הכרתתי הוא. בשביל האכרים זהו אותו דבר שעמדו עליו בשעתו כשדרסו לעצמם

חופש להעסיק 20% פועלים ערבים (בשעה המו"מ לפני שנתיים לערך כמדובר על 80% עבודה עברית) - מפני שהאכרים רוצים חופש מסויים ואינם רוצים להיות לגמרי חלויים בפועל העברי המאורגן. עכשיו קבלה הדרישה הזאת צורת אחרת: חופש בגדר של 25% ביחס לקבלה פועלים שלא דרך הלשכה. חושבני שעל ענין זה האכרים ייהרגו ולא יעברו.

ועוד הערה לענין הקרן להלוואות שצריכה להוסיף את

ההפרש בשכר. אם הוקמה בו"מ לשכת פועלים כלליה, דבר שנדרש על ידי ההנועה הציונית כולה בכמה קונגרסים, הרי הפועלים שהקבלו עכשיו מחוץ ללשכה אינם צריכים לקבל את החוספה מן הקרן הזאת. אם האכרים רוצים בפועלים מחוץ ללשכה דווקא - יתלמו הם להם את מלוא השכר. וכן אני שואל: מדוע מגיעה החוספה לבן האכר העוזב בפרהסוי? (י. שפרינצק: איש לא העלה שאלה כזו).